

ZA IZBOLJŠANJE LISTA
 potrošimo Vaše dobro voljo. Vam, ki
 mu pripadate "Glas Naroda" ali ga
 pridobite za naročnika, Vam bo hvale-
 žen, kar ste mu odprli pot k sreči lepemu
 in zanimivemu štivu. : : : :

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

CITATELJE OPOZARJAMO,
 da pravočasno obnovite naročni-
 no. S tem nam boste mnogo pri-
 hranili pri opominih. — Ako še
 niste naročnik, pošljite en dol-
 lar za dvomesečno poskušajo.

TELEPHONE: CHelsea 3-1242 Entered as Second Class Matter September 21st, 1903 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879. ADDRESS: 216 W. 18th ST., NEW YORK
 No. 242. — Štev. 242. NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 18, 1938—TOREK, 18. OKTOBRA, 1938 Volume XLVI. — Letnik XLVI.

CHURCHILL JE NASTOPIIL PROTI DIKTATORJEM

BENEŠ, BIVŠI PREDSEDNIK ČEHOSLOVAŠKE BO PREDAVAL NA UNIVERZI V CHICAGU, ILL.

Dr. Beneš bo predaval o demokratskih ustanovah. Tudi njegov prednik, Masaryk, je bil profesor v Chicagu. — Churchill je pozival Združene države, naj se pridružijo Angliji, da zadržijo agresivnost diktatorjev. — Sedaj je čas za skupno delovanje.

CHICAGO, Ill., 17. oktobra. — Bivši čehoslovaški predsednik dr. Edvard Beneš je sprejel povabilo za profesorja na čikaškem vseučilišču. Predaval bo o demokratskih ustanovah. Predsednik vseučilišča Robert M. Hutchins pravi, da bo dr. Beneš v nekaj tednih odpotoval iz Prage in da bo prišel naravnost v Chicagu. Povabilo je dr. Benešu izročil 8. oktobra ameriški poslanik Wilbur Carr. Profesor dr. Hutchins pravi, da je dr. Beneš najspodobnejši mož, ki bo mogel svetu razložiti pomen demokracije. Tudi prvi predsednik čehoslovaške republike dr. Thomas G. Masaryk je predaval na čikaškem vseučilišču od leta 1901 do 1903.

LONDON, Anglija, 17. oktobra. — Winston Churchill, katerega je Hitler obdolžil, da pripravlja vojno proti Nemčiji, je v svojem govoru po radiju pozival Združene države, da se pridružijo Angliji, predno bo prepozno, da zadrži agresivnost diktatorjev. Churchill, ki je bil v svetovni vojni prvi lord angleške admiraltete, je ostro obsojal Anglijo, ker se je vklonila totalitarnim državam ter rekel, da ameriški narod ne sme umiti svojih rok nad evropskimi zmešnjavami. Churchill, ki je že imel vsako ministrstvo, razun ministrskega predsedništva in je glavni zagovornik največje zračne sile za Anglijo, je pozval vse demokratske države, da se čimprej združijo.

"Prav nič ne dvomimo, kakšno je ameriško prepričanje in kje so simpatije ameriškega naroda, toda, ali boste čakali, da svoboda in neodvisnost Anglije omaga in boste potem vi prevzeli nalogo sami, ko bo Anglija že dve tretini uničena?" je rekel Churchill.

"Slišal sem, da govore v Združenih državah, da more ameriški narod umiti svoje roke nad celo stvarjo, ker Anglija in Francija niste storile svoje dolžnosti.

"To je mogoče samo bežno mišljenje nekaterih, toda je nespametno. Ako bi bilo vse še mnogo slabše, potem moramo tembolj skušati obvladati položaj.

"Priznati moramo, da so parlamentarne demokracije in liberalne ter miroljubne sile povsod doživele poraz.

"Zato so slabše moralno in fizično, da se ne morejo postaviti proti nevarnostim, ki so se zelo razpasle.

"Če je bil kdaj čas, da se možje in žene, ki z veseljem pozdravljajo ideale ustanoviteljev angleške in ameriške ustave, med seboj posvetujejo, je sedaj čas."

Churchill je omenil evropski nemir in špansko državljansko vojno, nato pa dodal:

"Japonska vojaška klika trga Kitajsko na kosce. Starodavno abesinsko cesarstvo je bilo pregaženo. Celo v južni Ameriki nacijske intrige pričenjajo izpodkopavati družbo.

"Naglo in odločno združite vse sile, da se postavijo ne samo proti vojaški, temveč tudi proti moralni agresivnosti, zgrajene velikih in majhnih

Prostovoljci zapuščajo špansko ozemlje

SPORAZUM O MADŽARSKEM VPRAŠANJU

Nemčija in Italija ste se sporazumeli glede madžarske meje. — Obe ste nasprotni poljsko-madžarski meji.

BERLIN, Nemčija, 17. okt. — Iz uradnih krogov prihaja poročilo, da ste se Nemčija in Italija popolnoma sporazumeli glede madžarskih narodnostnih zahtev na Čehoslovaškem.

Obe državi sta nasprotni skupni madžarsko-poljski meji. Nemčija zahteva, da je madžarsko vprašanje rešeno strogo po narodnosti, da ne pride do kakih večjih zapletljajev.

Rim-Berlin os še dalje posluje v popolnem soglasju.

PRAGA, Čehoslovaška, 17. oktobra. — Čehoslovaška si s podvojeno silo prizadeva doseči teritorialno rešitev s sosedno Madžarsko. Ob istem času pa se mora pred vojaškim sodiščem v rusinskem mestu Mukačevo zagovarjati več madžarskih državljanov, ki so pričeli terorizirati Rusine.

Obtožence bo mogoče zadela smrtna kazen. Razstrelili so mostove, prerezali so brzojavne in telefonske žice in napadli vlak, in med njimi je tudi nekaj častnikov madžarske rečne armade.

Čehoslovaška vlada vse obtožence dolži, da so vzpizorili nemire v namenu, da bi poljska in madžarska armada posegli vmes in se polastili cele Rutenske.

KATOLIČANI ZA SPRAVO MED DELAVSTVOM

WASHINGTON, D. C., 15. okt. — Voditelji katoliških organizacij so se zavzeli za spravo med CIO in Delavsko federacijo. Nadškof in škof so izdali proglas, v katerem pravijo: — Najprej je treba doseči industrijalni in socialni mir doma. Šele potem bo mogoče uspešno delovati za mir med narodi.

NEMIRI V PALESTINI

JERUZALEM, Palestina, 16. oktobra. — Angleška armada je pričela veliko ofenzivo, da zaduši vstajo v Palestini, ko so Arabci streljali na policijo blizu "zidu pokore" v starem delu Jeruzalema.

Arabei so na mnogih krajih prerezali telefonske in brzojavne žice, da ovirajo angleške oblasti. Ko so Arabci zahtevali, da odstopijo vse angleške oblasti po celi Palestini, tedaj je bilo proti upornikom poslanih 20,000 vojakov.

narodov okoli angleško govorečih narodov bi čez noč očistilo pot napredka in bi iz našega življenja pregnalo ves strah, ki zagrinja sončno svetlobo milijonom ljudi."

MUSSOLINI PREGANJA PROTIFASISTE

Več uglednih Židov je bilo aretiranih, ker so baje uganjali protizidovsko propagando. — Sodil jih bo tribunal za obrambo države.

RIM, Italija, 17. okt. — Danes je bilo izdano oficijelno poročilo, da je bilo aretiranih zaradi protifasistične propagande več oseb, med njimi tudi nekaj uglednih Židov.

Med njimi sta tudi dr. Dino Philipson iz Firence, bivši liberalni član poslanske zbornice, in profesor Eugenio Coloni iz Trsta.

Obtožence bo sodilo posebno sodišče za zaščito države.

Oficijelno poročilo se glasi: — Tajna policija je izsledila nekaj protifasističnih krožkov, ki so bili aktivni v raznih severoitalijanskih mestih.

— Voditelj protifasistične zarote je bil židovski profesor Coloni.

RIM, Italija, 17. okt. — Profesor Nicola Pende, ki je eden najslavnejših italijan. zdravnikov, je pozval vlado, naj prepove ženskam vršiti advokatsko, inžinirsko in zdravniško službo. Pende pravi, da je edin poklic ženske materinstvo in skrb za dom. Ženske morajo roditi zdrave otroke, in jih dobro vzgajati, da bodo, ko dorastejo državi v pomoč in podporo.

JELEN V POŠTNEM URADU

EAST AURORA, N. Y., 15. okt. — V mesto je zašel velik jelen in začel begati po ulicah. Nekega avtomobila se je tako ustrašil, da je skočil skozi zaprto okno v poštni urad ter zletel skozi zadnja vrata zopet na plano. Pri skoku se je nevarno obrezal, in policisti so ga našli krvavečega v bližnji goščavi ter ga ustrelili. Meso je bilo razdeljeno med revno prebivalstvo.

LEPA STAROST

HACKETTS COVE, N. S., Canada, 15. okt. — V Halifax okraju žive štirje bratje Fralick, ki imajo skupno 355 let. Najstarejši je John, ki je star 94 let, George jih je star 91, Charles 89, najmlajši je pa Elbert, ki je star samo 81 let.

LINDBERGH V NEMČIJI

BERLIN, Nemčija, 17. okt. — Znani ameriški letalec col. Lindbergh je danes začel ogledovati nemške tovarne za letala. Razkazali mu jih bodo najboljši nemški letalski inženirji. Prihodnji teden se bo vrnil v Anglijo.

OSUMLJENI KOT ŠPIJONI

Ob Panamskem prekopu so aretirali tri moške, ki so v družbi ženske fotografirali utrbe. — Vojaške oblasti nočejo izdati p o d r o b n o s t i .

PANAMA, 17. okt. — Ameriške vojaške oblasti so zaprle tri moške in eno žensko, ki so fotografirali utrbe ob Panamskem prekopu. Vsi štirje so nemškega rodu. Posebno sodišče bo dognalo, če se bodo morali zagovarjati zaradi špijo- n a ž e .

Panamski prekop je izredne važnosti za ameriško mornarico, ker predstavlja za bojne ladje bližnjico z Atlantskega na Pacifični ocean.

Medtem ko je v soboto odpotovalo iz Španske 10,432 Italijanov, jih še več čaka, da se odpeljejo s transportnimi ladjami. Drugi šef italijanskega generalnega štaba polkovnik Zanuzzi je še ostal s svojim višjim poveljnikom generalom Gastonom Gambaro, da urediti za odhod še drugih italijanskih vojakov iz ozemlja generala Franca.

Italijani v pristanišču kažejo veliko veselje, da se morejo vrniti v svoje domovino. Mnogi nosijo odlikovanja iz abesinske in španske kampanje. Vsi so dobili novo uniformo in med bučnim smehom so metali s sebe obnošene in raztrgane uniforme.

HENDAYE, Francija, 17. okt. — Medtem ko naznanjajo republikanska poročila, da je bilo fašistično prodiranje ob Ebru ustavljeno, zatrjujejo fašisti, da so na več milij dolgi fronti napredovali. Nobena stranka pa ne naznanja, v katerem kraju so v teku boji.

Republikanska vlada tudi zagotavlja, da je general Franco, odkar je pred tremi meseci vdrl v Katalonijo, imel 80,000 mrtvih in ranjenih.

ANGL. KRALJ BO PRIŠEL V AMERIKO

LONDON, Anglija, 17. okt. — "Daily Herald" pravi, da bosta kralj Jurij VI. in kraljica Elizabeta po svojem obisku v Kanadi obiskala spomladni tudi Združene države. Kralj Jurij in kraljica Elizabeta bosta prva angleška vladarja, ki bosta stopila na tla Združenih držav. Angleško poslanstvo v Washingtonu skupno z državnim departamentom izdeluje načrt za sprejem angleške kraljeve dvojice.

Po dosedanjem načrtu bosta kralj in kraljica ostala tri dni in dve noči v Beli hiši, kjer bo tudi prirejen državni banket, kralj in kraljica bosta tudi sprejeta v kongresu in kralj Jurij bo predsedniku Rooseveltu in njegovi soprogini na čast v angleškem poslanstvu priredil velik banket.

PRSTA SI JE ODSEKAL

LOS ANGELES, Cal., 17. okt. — 65letni majner Jim Watson je prišel v tukajšnje bolnišnico ter pokazal zdravnikom roko, kateri sta manjkala dva prsta. — Cirkularka mi je prsta skoro odrezala. Vedel sem, da se ne bosta nikdar več zacelila. Zato sem vzel dleto in sem prsta odsekal.

Zdravniki so izjavili, da bi noben zdravnik ne mogel operacije bolje napraviti.

PO ULICAH SO KORAKALI V NOVIH UNIFORMAH, TODA BREZ OROŽJA

BARCELONA, Španska, 27. oktobra. — 35. španska divizija se je poslovila od 15., 11. in 13. mednarodne brigade, ki so se z divizijo borile v bojih od Brunete pa do Ebra. Med vsemi svečanostmi, katerih so bili tuji legjonarji deležni, je včerajšnja svečanost najbolj ganila prostovoljce, ki so sedaj odložili svoje orožje.

Prostovoljci so korakali po ulicah brez orožja, medtem ko so njihovi španski tovariši bili v popolni vojni opremi. S prostovoljci je korakalo več tujih poveljnikov, ki bodo še ostali na Španskem, in med njimi tudi naslednji: Andre Marty, organizator, Luigi Gallo, njegov pribočnik, polkovnik Hans, zadnji važnejši tuji poveljnik, Čamajev, ki je poveljeval jugoslovanskemu Dimitrovemu bataljonu ob reki Jarami in še nekaj drugih.

CADIZ, Španska, 17. okt. — Medtem ko je v soboto odpotovalo iz Španske 10,432 Italijanov, jih še več čaka, da se odpeljejo s transportnimi ladjami. Drugi šef italijanskega generalnega štaba polkovnik Zanuzzi je še ostal s svojim višjim poveljnikom generalom Gastonom Gambaro, da urediti za odhod še drugih italijanskih vojakov iz ozemlja generala Franca.

Italijani v pristanišču kažejo veliko veselje, da se morejo vrniti v svoje domovino. Mnogi nosijo odlikovanja iz abesinske in španske kampanje. Vsi so dobili novo uniformo in med bučnim smehom so metali s sebe obnošene in raztrgane uniforme.

HENDAYE, Francija, 17. okt. — Medtem ko naznanjajo republikanska poročila, da je bilo fašistično prodiranje ob Ebru ustavljeno, zatrjujejo fašisti, da so na več milij dolgi fronti napredovali. Nobena stranka pa ne naznanja, v katerem kraju so v teku boji.

Republikanska vlada tudi zagotavlja, da je general Franco, odkar je pred tremi meseci vdrl v Katalonijo, imel 80,000 mrtvih in ranjenih.

PISMO GA JE RAZBURILO

MAPLETON, Ga., 15. okt. — 82letni farmer Ernest Garraux je dobil po pošti pismo, ki ga je strahovito razburilo. Najprej je vzel pištolo in začel divjati po hiši. Njegova žena je v strahu pobegnila. Nato je zažgal skedenj, hlev in nazadnje še hišo. Njegovo zogletelo truplo so našli naslednjega dne med razvalinami. Skrivnostno pismo je tudi zgorelo.

PRVE POČITNICE PO 40 LETIH

70letni Gerald R. Thayer, ki je že štirideset let uslužben pri zveznem sodišču, si je včeraj privoščil prve počitnice. Odpeljal se je v Californijo ter se bo po dveh tednih zopet vrnil.

TAT OROŠOJEN NA SEDEM LET

SAN FRANČISCO, Cal., 15. okt. — 23letni Meyer Sopher je bil obsojen na sedem let ječe, ker je ukradel dne 2. oktobra na parniku "Monterey" za 19 tisoč dolarjev draguljev in zlatnine. Ukraden predmete so dobili skrite na parniku med premogom.

GONJA PROTI KATOLIKOM

Avstrijski katoličani se menda že kesajo, ker so Hitlerja navdušeno pozdravili in sprejeli. Redovnike izganjajo iz samostanov.

DUNAJ, Nemčija, 17. okt. — Hitlerjevo glasilo "Völkischer Beobachter" piše: — Nemški narod izpolnjuje božjo zapoved: — Lačne nasiti, žejne napojiti in aage obleči. — Koliko bolje bi bilo, če bi ljudje, ki pridigujejo ta nauk, zares kaj storili v tem oziru.

Nacijska vlada je zaplenila že več samostanov, kmalu bo pa zaplenila vse. Naciji so posebno ogorčeni na kardinala Innitzerja. Njegovo palačo so že vdrglic kamenjali. Da tudi Židom ne prizanašajo je umevno. V petek so vdrl v neko židovsko sinagogo ter smrtno nevarno ravnali dva vernika. Vso natranjščino so razbili.

V kratkem bo prepovedano katoliškim duhovnikom vsako vdejevstvo v javnosti. Cerkvene poroke so že zdaj prepovedane.

NACLI ZAPRAJO MENIHE

SALZBURG, Nemčija, 16. oktobra. — V juliju je nacijska vlada odredila, da frančiškani izpraznijo tretje nadstropje svojega samostana, da se v njem nastanijo uradi tajne policije. Ko so v soboto prišli tajni agenti, so pričeli frančiškani metati na tje mize, deske, o-mare, stole in drugo pohištvo. Štirje menihi so bili aretirani.

“GLAS NARODA”

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(A Corporation)

Frank Saha, President J. Lupsha, Sec.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

45th Year

ISSUED EVERY DAY EXCEPT SUNDAYS AND HOLIDAYS

Advertisement on Agreement

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado \$6.00 Za pol leta \$3.00 Za štiri leta \$1.50	Za New York za celo leto .. \$7.00 Za pol leta \$3.50 Za inozemstvo za celo leto .. \$7.50 Za pol leta \$3.50
--	--

Subscriptions Yearly \$6.—

“GLAS NARODA” IZHAJA VSAKI DAN IZVZEMŠI NEDELJI IN PRAZNIKOV

“GLAS NARODA”, 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y. TELEPHONE: CHelsea 3-1243

POPIŠI brez podpis in osebnosti se ne priobčujejo. Denar za naročnino naj se blagoviti pošiljati po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov, prošimo, da se naz. tudi prejšnje bivališče naznani, da hitreje najdemo naslovnika.

ČEHI SE VKLANJAJO USODI

Znaki temeljite spremembe v čehoslovaški republiki se vedno bolj kažejo. Te dni je vlada naznanila, da bo spremenila diplomatsko službo, nato pa, da bo temeljito spremenila celi volilni sistem.

Novo uradno ime Čehoslovaške bo “Zvezna država Čehoslovaške.” Pri predsedniških volitvah bo postavljen samo en kandidat, ki bo moral biti soglasno izvoljen. Vprašanje pa je, ako je mogoče v sedanji ustavi za to spremembo najti kako podlago. Do sedaj še tudi ni bil določen edini kandidat.

Po kateri poti bo od sedaj naprej hodila Čehoslovaška, pojasnjuje v svojem članku v listu “Narodny Politika” dr. Bauer.

V svojem članku pod naslovom “Na diplomatskem razpotju” pravi dr. Bauer, da je potovanje vnanjega ministra dr. Františka Chvalkovskega h kanclerju Hitlerju največje važnosti, da po tem časopisje na smer razpravljati, ker bi moglo škodovati novi čehoslovaški vnanji politiki.

Kot pravi dr. Bauer, čehoslovaška ne more imeti nobene drugega cilja, kot da samo skrbi za svoj obstoj. Nemški krogi pravijo, da bo Nemčija Čehoslovaški v vsakem oziru pomagala, ako bo lojalno sodelovala z Nemčijo.

“Valed tega,” pravi dalje dr. Bauer, “bomo imeli pa do Berlina krajšo pot, kot pa do Pariza in Londona. Prisiljeni smo sprejeti osrednje-evropsko politiko ter moramo prav posebno vstrezati željam Nemčije.

“Vsakdo mora spoznati, da bo Nemčija popolnoma gospodarila nad vsem našim življenjem in da mora naše narodno življenje najti novo obliko. Posredno ali neposredno moramo sprejeti vsa povelja.

“Naša vnanja politika ne bo več imela iste svobode kot doslej. Naš sistem zvez mora biti opuščjen, kakor da ga nikdar ni bilo. Nikdar več pa ne bomo uvaževali zapadnih držav, ki so nas izdale in zapustile.”

Delavke in starostno zavarovanje

Zenske delavke so v nekaterih strokah plačane manj kot moški, ki delajo enako. Kar se pa tiče prihodnjih plačil za starostno zavarovanje, so ženske na istem kakor moški. Dasi so plačane manj in delajo krajši del svojega življenja, bodo njihove mesečne pokojnine razmeroma večje, kajti načrt starostnega zavarovanja je tako uravnan, da imajo večjo korist oni delavci, ki zaslužijo manj.

Miss Mary W. Dowson, članica Social Security Board-a, razlaga to stvar v poročilu, razvokar izdamem za publikacijo. “Pokojnine seveda ne nadomestujejo boljših plač,” pravi Miss Dowson. “Nihče ne bi kaj takega rekel. Kar je na stvari, je to, da ženska tudi ob jako nizkih mezdah si more nagromaditi tak pokojninski zaklad pod zakonom za socialno varnost, da jo more obvarovati pred revščino, kadar bo stara.”

Vzemimo, na primer deklet, ki gre delat v prodajalnico ali pisarno, čim dovrši višjo šolo, in dela, dokler se ne poroči — recimo pet let kasneje. Predstavimo, da tekem onih petih let je zaslužila povprečno po \$15 na teden. Ako nikdar več ne zasluži niti enega centa, doktor živi, bo vendarle imela pravico dobivati od vlade mesečni ček od \$15.75, ko doseže 65. leto starosti, in to brez ozira na to, dali bo tedaj revna ali premožna. In ako se ta mesečna vsota prišteje k zaslužku, pokojnini oziroma posmrtnini moža, bo pač nekaj izdala in starih letih.

Celo mezde za delnočasno ali slučajno delo pomenjajo precej za bodoče mesečne pokojnine. Na primer, ženske, ki delajo v svojem domu za tovarnarne ali kontraktorje — na primer oblačila, čipke dragulje, igrače, umetne cvetlice in mnogo drugih stvari — so tudi zavarovane po zakonu. Mnoge izmed teh delajo le toliko, da zaslužijo po \$200 na leto. Ob takem zaslužku za dobo desetih let bodo te ženske vpravičene dobivati pokojnine po \$120 na leto, v mesečnih plačilih po \$10. Ako pa delajo pri takem zaslužku celih 20 let, predno so 65 let stare, bo njihova pokojnina znašala približno \$200 na leto in mesečni ček bo znašal \$15.89.

Zenske, ki delajo stalno leto za letom, od mladosti do 65 let, si seveda nakopičijo boljši dohodek za stare dni, ravno tako

kakor moški. Po delu 30 let ob povprečni mezdi od \$15 na teden, oziroma \$780 na leto, bo njihova mesečna pokojnina po 65. letu starosti znašala \$32 in to do smrti. Ob povprečni mezdi od \$25 na teden bo pokojnina po 30 letih dela znašala \$45 na mesec. Povprečni zaslužek od \$50 na teden kliče za pokojnino od \$63.75.

Res je, da to zavarovanje nekaj stane. Nekoliko centov na teden — po en cent za vsak dolar zaslužka za enkrat in postopno več, dokler ne bo pristojbina leta 1949 znašala po tri cente na dolar, ampak nikoli več kot toliko. To je socialno varnostna taksa za delavca. Delodajalec jo odbija od plače in jo predaje federalni vladi skupaj z enakim prispevkom iz svojega lastnega žepa. Ker delodajalec plačuje pol premije, daje to zavarovanje delavcu dober dobiček za njegov denar.

Primerite pokojnino s tem, kar delavec plačuje. Dekla, ki je zaslužila \$15 na teden za dobo petih let, začeni od 1. januarja 1937, plačala je v tej dobi vsega skupaj \$46.80 na zavarovalnih pristojbinah. Ako začneta dobivati pokojnino ob 65. letu starosti in živi nadaljnjih 10 let, bo dobivala po \$15.75 na mesec, vsega skupaj torej bo do smrti dobila \$1.890. To pa je več kot štirikrat toliko, kolikor je ona plačala na pristojbinah. Ako pa bi umrla, predno doseže starost 65 let, bo njena družina dobila enkratno odplačilo od \$316.50, kar je skoraj trikrat toliko, kolikor je ona plačala.

Zenska, ki dela vse svoje življenje, bo seveda dobila mnogo več. Ako je zaslužila povprečno 25 odst. za 30 let, bo njena mesečna dosmrtna pokojnina znašala \$45. Kadar doseže 75 let starosti, bo njen pokojninski dohodek že znašal \$5.400. Vplačala pa bi le \$975 v teku 30 let.

“GLAS NARODA” pošiljamo v staro domovino. Kdor ga hoče naročiti za svoje sorodnike ali prijatelje, to lahko stori. — Naročnina za stari kraj stane \$7. — V Italijo lista ne pošiljamo.

Tješin

V sporu med Poljaki in Čehoslovaško gre za ozemlje, ki leži med rekama Olsa in Ostavica. To ozemlje je bilo že od nekdanj poljsko, in je iz zgodovine znano, da ga je že v 10. stoletju branil poljski kralj Miesko I. 960—992 pred nemškimi vpadi. V poznejših stoletjih je ta dežela še večkrat menjala svojega gospodarja.

V drugi polovici 15. stoletja se je spor med Čehi in Poljaki za ta del Šlezije polegel, ker je poljski knez Ladislav iz rodovine Jagelonov zasedel češki in madžarski prestol. Ko je njegov sin Ludvik umrl leta 1525 brez potomcev, je češka krona in z njo tudi Šlezija pripadla Habsburžanom, ki so ostali njeni gospodarji do konca svetovne vojne, to je do leta 1918. Avstrijske oblasti so v glavnem domači živeli pustile v miru, dasi so pokrajino posule z nemškimi uradničtvom. Ko sta v letu 1918 Čehoslovaška in Poljska postali samostojni državi, sta se dogovorili za pravično razdelitev tješinskega ozemlja. V maju 1918, torej še pred zlomom Avstrije, so se poljski in češki poslanci v avstrijskem parlamentu domenili, da bodo Poljaki dobili od Poljakov naseljeni del Šlezije Čehoslovaška pa bo dobila ozemlje, naseljeno od Čehov. Usodo jezikovno mešana ozemlja pa bo odločila komisija, ki bo sestavljena iz petih Poljakov in petih Čehov. Dne 5. novembra 1918 je poljsko-šlezki narodni odbor sklenil s češkim Zemskim narodnim odborom pogodbo, po kateri dobe Poljaki okrožje Tješin in večino okrožja Fryštata, Čehi pa okrožje Frydek in ostalek fryštatskega okrožja. Ta dogovor je bil od poljske in češke vlade brzojavno potrjen in sprejet.

Medtem pa je prišla poljsko-sovjetska vojna in so bili Poljaki prisiljeni vreti vse razpoložljive sile proti prodirajoči sovjetski armadi. V tem momentu pa je izjavil tedanji zunanji minister Čehoslovaške Beneš, da dogovor od 5. novembra za vlado ni obvezen, ker je imel le lokalni pomen. Koncem januarja je čehoslovaška armada s celo divizijo zasedla sporno ozemlje, pri čemer so bili precej hudi boji z malimi poljskimi posadkami, zlasti 30. januarja pri Skohovu. Medtem pa se je med Benešem in poljskim narodnim odborom v Parizu dosegel sporazum, ki je Tješin in Jablonkov prisodil Poljakom. Karvino in premoškopne rudnike pa Čehom.

Toda tudi ta dogovor je ostal le na papirju. Spor se je nadaljeval, dokler je vanj posegla komisija Velike antante. Komisija je predlagala, naj Čehi odstopijo Poljakom Bohumin in Karvino, kar pa so Čehi odklonili. Na to so Poljaki predlagali plebiscit, kar je sprejela tudi komisija 10. sept. 1919. Ta plebiscit se pa ni vršil, kajti konferenca veleposlanikov je 28. julija 1920 prisodila celo tješinsko ozemlje Čehoslovaški. Ta pa zaradi tega, ker so tedaj stale sovjetske armade pred Varšavo in je zapadna Evropa bila prepričana, da bo Poljska propadla. V tem primeru se je Angliji in Franciji zdelo primerneje, da to ozemlje dobi Čehoslovaška, kakor da bi eventuelno pripadlo zmagovalni Rusiji. Ta odločitev pa je med Poljsko in Čehoslovaško izkopal prepad, ki je bil vzrok nepristane trenja in sovraštva med obema državama.

Pred nekaj časa je neki angleški zdravnik izjavil, da hoče svojega triletnega sinčka vzrediti tako, da bo živel najmanj dve sto let. Zdravnik je zagotavljal, da se ne šali, temveč da misli resno. Doslej se seveda nikomur ni posrečilo, da bi človeško življenje podaljšal na takšen način. Često beremo o deželah, kjer stoletnikov tako rekoče mrgoli — toda počasnega razpadanja organizma in staranja ni mogoče zadržati. Najdaljše življenje imajo drevesa. V kalifornijskem naravnem parku rasejo znamenite sekvoje, izmed katerih je ena dokazano 4500 let stara. Cela vrsta drugih dreves je doslej že 4000 let življenja. Podobno starost so ugotovili tudi med baobabi. Neko drevo te vrste v portugalski Vzhodni Afriki je staro najmanj 3000 let. Tudi nekatere redke vrste kaktej so silno stare. Vse te rastline rasejo zelo, zelo počasi, zato tudi počasi razpadajo.

STAROST — DREVES, ŽIVALI IN LJUDI.

Med živalmi doseže najvišjo starost menda krokodil. O mnogih krokodilih vedo, da stijejo več nego 200 let. V Ugandi je poginila takšna žival, ki je bila stara 300 let. Med ostalimi živimi bitji je omeniti papige, želve, in slone kot živalske Metuzaleme. Lev živi v najboljšem primeru 50 let. Orangutan in neki močeradi tudi ne žive dalj časa. V velbodi dosežejo povprečno starost 40 let, orel pogine s 30. letom, konj med 25. in 30. letom. Pes, ki šteje 20 let, je že silno star.

Najkrajše življenje imajo žuželke. Metulj se veseli življenja na primer samo dva meseca. Mnoge žuželke pa se danes rode, jutri so že mrtve.

ADVERTISE
“GLAS NARODA”

Peter Zgaga

V bližini mesta Ruston v Louisiani so nedavno linčali mladega zamorca, ki je bil osumljen, da je nekoga belega moškega umoril in neko belo žensko posilil.

Drhal ga je vzela v svojo roto in ga odvedla. Šerif je rtil divjake, naj izroče do zdevnega zločinca roki pravice.

Mati posiljenega dekleta jih je prosila, naj ga ne usmrte in naj ga izroče sodišču. Toda vse skupaj ni nič pomagalo.

Iznenada se je nekdo spomnil, da so na zamorčevem avtomobilu odtisi morilčevih prstov. S temi odtisi bi se dalo ugotoviti, če je zamorec res morilec ali ne. Pa se jim je preveč mudilo. Zamorca so obesili, oddali v njegovo truplo nad petdeset strel in slednjaj zakurili pod njim. Potem je bilo seveda prepozno, kajti zogleneli prsti nimajo več tistih značilnih vzboklin in vtiskov, po katerih je mogoče ugotoviti storilca.

Možak, ki so ga za tri mesece zašili, je vzdihoval, ko se je vrnil z Zabajka:

— Biti tri mesece zaprt, ni malenkost. Ja, saj pravim, to so sodniki. Če bi mi pustil sodnik le malo priseči, stevim, da bi bil prost.

Ko je Henrik IV. dajal nekemu plemiču red svetega Duha, je plemič po takratnem običaju izgovoril evangelijske besede:

— Gospod nisem vreden... — Vem, da nisi, — je odgovoril kralj, — toda tvoj stric me je prosil...

Pesimisti primerjajo letošnje leto z letom 1914. Zanimiva je tudi primerjava z letom 1918, ko je bil sklenjen mir.

Kaj so počeli pred 20 leti močje, stoječi zdaj v središču svetovnega zanimanja?

Neville Chamberlain je bil minister ljudske prehrane. Stanoval je v londonskem hotelu, toda ljudje so bili zelo nezadovoljni z njim in gotovo ni mislil, da bo kdaj ministrski predsednik.

Podčastnik 16. bavarskega pešpolka Adolf Hitler je ležal v bolnici, zastrupljen s plinom. Čim je okreval, je nadaljeval svojo politično borbo, toda takrat še ni imel mnogo uspehov.

Na boljšem je bil bersaglierski podčastnik Benito Mussolini, ki je bil pobežnil iz bolnice v Milano in je objavljval “Popolo d’Italia” članke, s katerimi je skušal ustanoviti prve “fasci di combattimento”.

Sedanji angleški vojni minister in obnovitelj angleške vojaške moči Hore Belisha je bil mlad energičen major Intelligence Service.

Med mlado gardo Wilsonovih politikov se je odlikoval kot šef oddelka Franklin D. Roosevelt.

Majord Francisco Franco je bil najmlajši častnik španske armade in poveljeval je 3. pešpolku v Oviedu.

Mustafa Kemal se je nerad vrnil kot poveljnik v Palestino, ko se je bil sprl v Carigradu z Nemci v vprašanju, kako bi se dalo najuspešneje kljubovati prodirajočemu generalu Allenbyu.

20-letni kapitan Anthony Eden je poveljeval polku King’s Rifles na francoskem bojišču in zdelo se je, da ima malo izgledov na rešitev.

V Rusiji je bil car mrtev in oblast je bila v rokah Lenina. Nemski cesar Viljem I. je bil še cesar in mudil se je večino v belgijskem Spa.

Denarne pošiljatve

DENARNA NAKAZILA IZVRŠUJEMO TOČNO IN ZANESLJIVO PO DNEVNEM KURZU

V JUGOSLAVIJO		V ITALIJO	
Za \$ 2.50	Din. 100	Za \$ 6.25	Lir 100
\$ 5.00	Din. 200	\$ 12.25	Lir 200
\$ 7.50	Din. 300	\$ 18.50	Lir 300
\$ 11.00	Din. 500	\$ 27.00	Lir 500
\$ 20.00	Din. 1000	\$ 51.25	Lir 1000
\$ 45.00	Din. 2000	\$ 117.50	Lir 2000

KER SE CENE SEDAJ HITRO MENJAJO SO NAVEDENE CENE PODVREŽNE SPREMEMBI GORI ALI DOLI

Na izplačila veljajo cenovni kot upora navodena, bodisi v dinarjih ali v njih določljivejša še boljše pogodbe.

IZPLAČILA V AMERIŠKIH DOLARJIH

Za izplačila \$ 5.—	avstrijski šilingi	\$ 5.75
\$ 10.—	—	\$ 10.50
\$ 15.—	—	\$ 15.25
\$ 20.—	—	\$ 20.00
\$ 25.—	—	\$ 24.75
\$ 30.—	—	\$ 29.50

Prejemnik dobi v starem kraju izplačilo v dolarjih.

NOVNA NAKAZILA IZVRŠUJEMO PO OABJE LETTER SA PRISTOJNO SI.—

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

“Glas Naroda”

NEW YORK, N. Y.

GEORGE C. APOSTLE, Inc. UNDERTAKERS

EDINI JUGOSLOVANSKI POGREBNIK V NEW YORKU IN OKOLICI

ANTHONY SVET, (Unlicensed)
V slučaju smrti se obrnite na naš pogrebni zavod in Mr. Anthony Svet bo prišel k vam in vam dal navodila in cene v Vaše popolno zadovoljstvo.
NEW YORK, N. Y. 455 W. 43 St.
BROOKLYN, N. Y. 219 Atlantic Ave.
Circle 6-7393 MAIn 4-7611

Mali Oglasi imajo velik uspeh

Prepričajte se!

Važno za potovanje

Kdor je namenjen potovati v stari kraj ali dobiti koga od tam, je potrebno, da je posred v vseh stvareh. Vselej naše dolgoletne službe vam zanesljivo dati najboljša pojasnila in tudi vse potrebne prošnje, da je potovanje udobno in hitro. Če se ne upo obrnite na nas za vsa pojasnila.

Mi predložimo vse, bodisi prošnje za povratna dovoljenja, potni listi, vizite in sploh vse, kar je za potovanje potrebno v najhitrejšem času, in kar je glavno, za najmanjšo stroško.

Nedržavljeni naj ne odlašajo do zadnjega trenutka, ko pride do dabi iz Washingtona povratno dovoljenje. RE-ENTRY PERMIT, trpi najmanj en mesec.

Priloge turaj takej za brezplačno navodila in zagotavljanje vam, da boste poceni in udobno potovali.

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY (Travel Bureau) 216 West 18th Street New York, N. Y.

Kratka Dnevna Zgodba

H. R.: SLOVENEK, DIPLOMAT V ZADNJI INDIJI

Nad eno leto sem preživel v naznosnih razmerah tujske legije. V meni je dozorel sklep, da na vsak način in za vsako ceno pobegnem, da si vedel, da s tem tvegam življenje. Vse svoje prihranke sem vnovič v pripravo za beg.

Svoje poveljnika sem prosil za 24 urni dopust. Dobil sem ga. Zaradi mojega odličnega vedenja mi sumil ničesar. V Hanoi sem si nabavil in oblekel belo civilno obleko, se gladko obril in si nataknil modre naočnike. V bližnji garaži sem najel avto, ki naj bi me odpeljal do sosednje, 100 km oddaljene province Anam. Kmalu sem z brzino drvel po slabo zgrajeni cesti, brez zanimanja za okolico, z vsemi mislimi osredotočen samo na beg in na možnost rešitve.

Že zvečer sem dosegel mestce Vihn na meji med provinca Anam in Ton-king. V hotelu sem se vpisal kot Pierre Moreau, "ingenieur". Prepoznano sem se spomnil, da je to nevarno, ker bi vsak že iz moje govornice mogel spoznati, da nisem Francoz. Zato sem ponovno menjal obleko in se odpeljal s "Pou-pou" vozilcem v kavarno. Sedim že kakšne pol ure pri hladni pijači, ko pride voznik, ki me je vozil v kavarno, vihteč v roki nekak zavojček. "Sir, nič nisem vzel; to sem našel v vozu, ko ste izstopili." To reki mi izroči zavoj s 1000 pijastri. Sežem v žep in — o groza — ves svoj denar sem bil izgubil. Kako bi si mogel pomagati v tujini in še na begu? Ves vesel dam poštenemu Anamitu 100 pijastrov nagrade. Da bi ga videli, krako je ves blažen prišel poskakovati! V letu dni bi s svojim vozilcem komaj toliko mogel zaslužiti.

Drugi dan sem se odpeljal v Hue, glavno mesto province Anama, ki je že nad 1000 let prestolnica vladarjev.

V hotelu sem se vpisal kot Harry Davidson, tajnik švicarskega poslanstva v Siamu. Bil sem mnenja, da bom kot

tak najlaže prepotoval Zadnji Indijo brez listin. Na avtomobil, ki sem si ga bil najel za 7 dni s soferjem vred proti plačilu 400 pijastrov — sem pritril švicarsko zastavico. O "švicarskem diplomatu" ki se muči v mestu, se je kmalu zvedelo. Že popoldne me je obiskal šef kabineta francoskega zastopstva in mi z znano francosko vljudnostjo dal na razpolago svoje ljudi. V spremstvu francoskega prefekta sem obiskal mladega, komaj 18-letnega anamskega cesarja Bao-Daya. Poleg velikega razkošja sem si ogledal tudi njegovo krasno slove. Razkazali so mi tudi grobnico — veliko palačo, ki so v njej pokopani anamski vladarji iz poslednjega tisočletja. Tu se nam je pridružil še mandarin Doven-Tao, upravnik cesarskega dvora. Povpraševal me je po razmerah v Švici, in jaz sem mu pripovedoval, kolikor sem vedel in znal. Povabil sem ga, da me obišče na domu v Baselu, kadar pride v Švico.

Mestni poglavar Robin me je povabil na večerjo. Navzoč je bil šef kabineta soprogo, mandarin, poveljnik mesta in nekaj gospodov diplomatskega zbora. Moral sem biti previden, da nisem vznemil sum. Ko bi bili vedeli, da je "diplomat", ki sedi z njimi za mizo, navaden dezerter iz legije! Šele pozno zvečer smo se razšli. Naslednjega dne sem se odpeljal proti Saigonu, kamor sem dopotoval ob dveh popoldnih. Predstavil sem se guvernerju Witelhausenu, ki mi je dal na razpolago avtomobil, s katerim sem se hitro odpeljal proti glavni mestu Kambodže.

Bili so že obveščeni o prihodu "diplomata." Povabljen sem bil na dvor kralja Siwowata, ki je priredil tisti večer veliko slavnost z veselico.

Samo 300 kilometrov sem še imel do siamske meje, kjer bi bil rešen. Toda hočeš-nočeš, povabilo sem moral sprejeti, saj sem bil "diplomat". Točno ob 18. sem se odpeljal

na dvor. S tesnobnim občutkom sem vstopil v krasno pozlačeno sprejemnico.

Vsa ta ogromna poslopja so sestavljena iz peterih palač, od katerih ima vsaka svoj naziv. Na primer: Dvor sonca, Dvor prestola, Harem in drugo. Vse so pozlačene, luksuzno opremljene in obdane z močnim dvojnimi zidom in s stražami.

Na stopnicah je minister dvora sprejemal mnogoštevilne povablence. Odvedli so me na moje mesto v glavno dvorano, v kateri je na sredi kraljevski prestol, na obeh straneh pa so sedeži za povablence; na vsakem je bilo označeno ime gosta. Šef pres-biroja me je po redu predstavil navzočnim udeležencem. Med njimi je bil tudi šef tajne državne policije. Neprijeten občutek me je obšel, ko sem mu bil predstavljen. "Švicarski diplomat" mu očividno ni nič kaj preveč ugajal. Tedaj je zadonel gong in velika vrata v obliki zlatega sonca in obložena z dragimi kamni so se odprla.

Vstopil je kralj Siwowat, vodeč za roke svojega 8-letnega sinčka. Vsi smo vstali in godba je zaigrala kraljevsko himno. Ogledal sem si kralja. Nosil je modro sukno in pumparice z rdečimi okraski. Stopil je k vsakemu gostu posebej, mu podal roko in z njim spregovoril nekaj besed. Dejal mi je: "Oh, ste še mladi. Gotovo boste napravili dobro kariero." Povedal sem mu, da je tudi moj oče v diplomatski službi, zdaj poslanik na Kitajskem. Tak je bil moj prvi razgovor s kraljem. Nato je sedel na prestol, njegov dvorni minister pa kar na tla pred njim. Ta je zaploskal z rokami. Na vsaki strani dvorane so se odprla vrata, skozi katera so se v dvorano vsule krasne, pol gole plesalke in pričele plesati obredni ples. Spremljala jih je nevidna godba s čudno razburljivimi in pritaženimi melodijami.

Med gosti so krožili služabniki z zlatimi pladnji na rokah in ponjali fina jedila, šampanjec in cigarete.

Slavnost je trajala do desete ure zvečer. Ob zaključku je kralj pri izhodu stojč podal vsakemu odhajajočemu gostu roko.

Odpeljal sem se v hotel in se pripravil za pot. Po kratkem počitku sem na vse zgodaj sedel v avto in oddrvel proti siamski meji.

Ko sem bil 15 km pred mejo, sem poslal soferja nazaj, nameraval sam peš prekorčiti mejo.

Nisem vedel, da so si že tedaj policijske postaje izmenjavale brzojavna poročila z osebnim popisom legionarja.

Ker sem nameraval prekorčiti mejo ponoči, sem si že podnevi ogledal teren, ki se mi je zdel za prehod najpripravnejši. Meja je šla tam skozi pragozd, ki je bil nevaren radi slonov, tigrov in kač. Tam, kjer je bil prehod še najlažji, je tekla mala reka. Na mestu pa, kjer je pot sekala mejo, je stala graničarska postaja.

Ko tako ogledujem teren in študiram zemljepisno karto, se mi približa neopaženo neznan, civilno oblečen mož in me vpraša, čemu se mudim na meji. Imel sem toliko prisotnosti, da sem se mu prepričevalno zlagal, da sem inženir iz Švice; vlada me je poslala na to mesto s projektom za novo železnico, imam nalogo, da si ogledam kraj. Hvala Bogu! Verjel mi je in odšel. Jaz pa sem se vrnil v Lisophon.

Angleži bodo dvignili zaklad Inkov

V prihodnjih tednih se bo odpravila angleška ekspedicijska na otok Kokos v Tišem oceanu, odkoder se meni povrniti z milijonskim bogastvom zlata in draguljev.

Kokosov otok je že dolgo kraj, ki je po njem kopalo že mnogo iskalcev zakladov. Otok pripada Costa Rici v Tišem oceanu: prej je bil last morskih roparjev in ondi je bila tudi kazenska kolonija. Otok obsega 30 kvadratnih milj. Zdaj se v Angliji pripravljajo več pustolovcev na ekspedicijsko, ki bo "brez besed" uspešna — vsaj po besedah iskalcev zaklada.

Kako da to mislijo? Ker imajo star, že porumenel zemljevid, ki jim ga je zapustil neki nečlovek umrli irski pomorščak. S tega zemljevida je baje razvidno, da so bile vse dosedanje ekspedicijske na nepačni poti. Hodile so na nepravi otok, kjer ni nobenih zakla-

dov. Še nikomur ni prišlo na um, da bi bil preiskal "pravi otok" kar bo storila nova ekspedicijska, ki bo zdaj odpotovala iz Anglije.

Ta lahkovernost ima pa še drugačen vzrok. Je tudi propagandno sredstvo za to potovanje ki seveda nima trdne podlage za uspeh. Dva bivša kapitana in neki major vodijo ekspedicijsko. Ti pa nočejo iz lastnega žepa kriti stroškov. Vsi ljudje v Angliji, ki hočejo verjeti iskalcu zakladov, naj sodelujejo z denarnimi prispevki. Kupijo naj si srečko, ki ne stane nič več ko 5 šilingov. Če se bo ekspedicijska obnesla, se bo 70 tonska ladja, ki ima na krovu 8 raziskovalcev in 4 pomorščake posadke, bogato naložena vrnila v Anglijo. Tisti, ki bodo imeli srečko, bodo zadeli kar množico zlata, saj bo sloherni lastnik take delnice

kratki soudeležen z bogatim dobičkom.

Ta obljuba je izvabita mnogo ljudi, da so kupili eno srečko ali več. "Ekspedicijska bo na vsak način uspešna," venomer zagotavljajo iskalci zakladov. Saj, čeprav bi se izkazalo, da "pravi" Kokosov otok ni pravi, pa bo ladja krenila v Peru, da ondi iz jezera Gustavita dvigne neizmerne zaklade. V to jezero so baje Inki, ko so jih Španci v Južni Ameriki v 16. stoletju napadli, pogreznili velik del svojega zlata, srebra in svojih draguljev. Ekspedicijska bo tudi preiskala grez in ilovico in spravila zaklade na dan.

VSAK TEDEN DOBI PISMO OD MRTVEGA SINA.

Pred štirimi leti je umrl ameriški filmski igralec in dirigent Russ Colombo na evropski tumeji. Njegova mati, ki ji je 74 let in ki živi v Hollywoodu, pa vendar vsak teden prejme od njega pismo; sleherni mesec

pa dobi rento od sina. Starčka je napol slepa in hudo bolna na sroč. Za to so se sorodniki bali, da bi ne mogla prenesti vesti o smrti svojega sina. Ker se je bil dal sin že pred več leti zavarovati v prid svoje matere, dobiva mati vsak mesec rento iz te zavarovalnice. Sorodnikom je prišlo na misel, da bi pustili mater v zavesti, da je njen sin še zmeraj živ, a da biva zaradi svojih agrarskih turnej zdaj tu zdaj tam po svetu.

Starčka že tako slabo vidi, da ne more nič več sama brati in tudi ne razloči več pisave, zato jo lahko premotijo. Sorodniki pošljejo materi vsak teden drugo pismo, češ da je od sina. Že dve sto takih pisem ima starčka shranjenih in ta pisma so njen največji zaklad, saj se zmeraj upa, da si bo njen sin nekoga dne le vzel toliko časa, da se bo pripeljal k njej.

ADVERTISE IN "CLAS NARODA"

Spisi Josip Jurčiča:

- I. ZVEZEK: Uvod — Narodne pravljice in pripovedke. — Spomini na deda. — Jurij Kozjak. — Jesenska noč med slovenskimi polharji. — Domen. — Dva prijatelja.
- II. ZVEZEK: Jurij Kobila. — Tihotapec. — Vrban Smukova ženitev. — Klosterski zolnir. — Grad Rojinje. — Golida.
- III. ZVEZEK: Deseti brat. — Nemški valpet.
- IV. ZVEZEK: Cvet in sad. — Hči mestnega sodnika. — Kozlovska sodba v Višnji gori. — Dva brata.
- V. ZVEZEK: Sosedov sin. — Sin kmetskega cesarja. — Med dvema stoloma.
- VI. ZVEZEK: Dr. Zober. — Tugomer.
- VII. ZVEZEK: Lepa Vida. — Pipa tobaka. Moč in pravica. — V vojni krajini. — Prava med bratoma.
- VIII. ZVEZEK: Ivan Erazem Tatenbah. — Bojim se te. — Črtica iz življenja političnega agitatorja. — Telečja pečenka. — Šest parov klobas. — Po tobaku smrdiš. — Ženitev iz nevoščljivosti. — Spomini starega Slovence Andreja Pajka.
- IX. ZVEZEK: Rokovnjači. — Kako je Kotarjev Peter pokoro delal, ko je krompir gradil. — Pona-rejeni bankovci.
- X. ZVEZEK: Veronika Deseniška.

10 zvezkov \$10

Ivan Pregelj: Izbran Spisi

STEFAN GOLJA IN NJEGOVI. — Tolminska novele. 253 strani.

V Štefanu Golji nam podaja Pregelj edinstveno sliko trpljenja našega naroda v časih graščanske mogočnosti. V središču te žive nepoznane zgodovinske slike stoji klena postava župnika Štefana Golje, ki da v pravem pomenu besede "življenje za svoje ovce." Prepletel je roman s tragedijo lepe Tolminke, ki v svoji čudovito nežni izvedbi nima sebi enake. Tolminske novele vsebujejo med drugim tudi originalni, že splošno zasloveli pridiki "Pustina pridiga," "Pulver und Blei" ter biser naše navelistike: "Gospoda Matije zadnji gost."

Cena \$1.50

Bogovec Jernej

(Spisal Ivan Pregelj)

Pisatelj je posegel v dobo, ko se je začel širiti protestantizem po Slovenskem. Pridigarja Jerneja je klasično opisal. Romani so dodana potrebna pojasnila.

Cena \$1.50

ODISEJ IZ KOMENDE. — Zapiski gospoda Lanspreškega. 269 strani.

V tem III. zvezku nam prikaže Pregelj prelepo postavbo našega velikega narodnega gospodarja 18. stoletja, Petra Pavla Glavarja. Hrbenico temu delu trori že pred leti napisana večerniška zgodba o mladostnih letih Glavarjevih, a dopolnil je to mladostno sliko z Glavarjevimi zapiski, ki nam ga kažejo v njegovi življenjski modrosti pri čebelah, na njegovem gradu Lansprežu, kjer mu sivo glavo ozarja mlada ljubezen njegovoga oskrbnika in nesrečne kontese Klare. S Peter Pavlom Glavarjem je ustvarjena najboljša slovenska ljudska povest. Knjiga nam po-ustvarja kos slovenske preteklosti in iz nje diha slovenska zemlja sama.

Cena \$1.50

VAŽNO ZA NAROČNIKE

Poleg naslova je razvidno do kdaj imate plačano naročnino. Prva številka pomeni mesec, druga dan in tretja pa leto. Da nam pripravite nepotrebne dela in stroškov, Vas prosimo, da skušate naročnino pravočasno poravnati. Pošljite naročnino naravnost nam ali jo plačajte našemu zastopniku v Vašem kraju ali pa kateremu izmed zastopnikov, kolih imena so tiskana z debelimi črkami, ker so upravičeni obiskati tudi druge naselbine, kjer je kaj naših rojakov naseljenh. Zastopnik bo Vam izročil

- CALIFORNIA: San Francisco, Jacob Lavshin
- COLORADO: Pueblo, Peter Cullig, A. Batis; Walsenburg, M. J. Bayak
- INDIANA: Indianapolis, Fr. Zupančič
- ILLINOIS: Chicago, J. Bevan; Cicero, J. Fabian (Chicago, Cicero in Illinois); Joliet, Jennie Bambich; La Salle, J. Spelich; Mascoutah, Frank Augustin; North Chicago in Waukegan, Mosh. Warlek
- MARYLAND: Kilmadler, Fr. Vodoptivo
- MICHIGAN: Detroit, L. Plesnik
- MINNESOTA: Chisholm, Frank Gombi, J. Lavshin; Ely, Jon. J. Pustak; Brainerd, Louis Gombi; Gilbert, Louis Venzel; Hibbing, John Povše; Virginia, Frank Hrvatich
- MONTANA: Bonanza, M. M. Panian; Washoe, J. Champa
- NEBRASKA: Omaha, Fr. Brodnjak
- NEW YORK: Brooklyn, Anthony Svet; Gowanda, Mari Stranah; Little Falls, Frank Mand

- OHIO: Barberton, Frank Traha; Cleveland, Anton Bobek, Chas. Karling; Jacob Resnik, John Slapnik; Girard, Anton Nagode; Lorain, Louis Balant; John Kumbic; Youngstown, Anton Kikalj
 - OREGON: Oregon City, J. Koblar
 - PENNSYLVANIA: Bessemer, John Jevnikar; Broughton, Anton Igavac; Conemaugh, J. Brezovec; Coverdale in okolica, Mrs. Ivana Rupanik; Export, Louis Rupanik; Farrell, Jerry Okorn; Forest City, Mosh. Kumbic; Fr. Blodnikar; Greensburg, Frank Novak; Homer City, Fr. Brodnjak; Johnstown, John Palanta; Krays, Ant. Tanski; Lucas, Frank Balloch; Midway, John East; Pittsburgh in okolica, Philip Progar; Steelton, A. Hren; Turtle Creek, Fr. Schirer; West Newton, Joseph Jovan ...
 - WISCONSIN: Milwaukee, West Alia, Fr. Štek; Sheboygan, Joseph Kukulj
 - WYOMING: Rock Springs, Louis Tauscher; Diamondville, Joe Rolha
- Vsak zastopnik ima potrdilo za svojo kakovost in pravi. Zastopniko tepla

PRVA "CLAS NARODA"

ZAVRŽENA

ROMAN IZ ŽIVLJENJA ZA "GLAS NARODA" PRIREDIL: I. M.

76

Nekaj časa jokaje kleči pred njim. Nato hoče vstati in poklicati svojo hčer. Tedaj pa zagleda na tleh pismo Rudolfa Strasserja. Kakšno je bilo to pismo? Pismo je moralo pasti iz njegovih rok; najbrže je prišlo z jutranjo pošto. Ali je to pismo tako razburilo njenega moža, da je pri branju izdihnil svoje življenje?

O, Dio mŕo, kaj more to pismo vsebovati, si misli in se boji, da bo dobila kakšno slabo vest. Obrisje si solze, prebere pismo in pri tem se pokaže na njej nenavadna izprememba. Oči se ji jezno bliskajo. Njena žalost ni tako velika, da bi jo sedaj premagala. Tukaj gre za mnogo — za vse!

Dagmar je bila poklicana domov? Dagmar je bila priznana? Ne — ne — to ne sme biti, to mora za vsako ceno prikriti. In sedaj — sedaj se ji njen mož ne more več postaviti med njo in njene naklepe, sedaj je bila pot prosta za Eleno — in z Eleno tudi za njo. S tresočimi rokami potisne pismo v izrezek svoje obleke. Plah pogled se oplazi mrliča, nato pa se obrne od njega. Najprej mora dobiti čas za premislek, vse mora dovolj premisliti. Prepogosto se je vkvvarjala z načrtom glede premembe vlog, sedaj je prišel čas, da ga izvede. Vse je bilo sedaj na kocki. Njen mož je najbrže Rudolfu Strasserju pisal, da mu je Dagmar podobna. Sedaj — Elena mu je bila tudi podobna, Elena je imela plave lase in rjave oči — vse se bo izšlo, kot sama želi in nikdo je sedaj ne more več odvrniti od tega, da si prilasti Dagmarino dedščino.

Dagmar tega pisma ne sme videti, ne sme vedeti, da jo je oče poklical k sebi, da v njegovih očeh ni več bastard. E, kaj — taki stari ljudje so čudaki in jih je mogoče prevariti. Dagmar mora ostati v veri, da je otrok sramote, da je brez vsake pravice, da je zavržena in pregnana. Potem bo vse gladko šlo. Samo čas si mora vzeti.

Še enkrat pogleda mrtvega moža. Ali je ne gleda preteče skozi zaprte oči? Kot bi jo kdo podil, beži iz sobe, vrata pusti za seboj odprta in glasno stoka in joka. Elena ji prihiti nasproti.

"Kaj pa se je zgodilo, mama?"
"O, Elena, moja Elena, tvoj oče, tvoj ubogi oče je mrtev!"
Jedlikovanje obih privabi Marietto. Pride k odprtini vratov in pogleda v sobo, v kateri leži Egon Strasser mrtev v naslonjaču. Stella in kuharica pričnete po svoji južni navadi vpiti, Giuseppe pa steče, da napreže kočijo, da pripelje zdravnika iz vasi.

Ko čez nekaj časa pride Dagmar iz parka, najde joko-joče ženske pred odprtimi vrati sobe. Prestrašena obstane in vidi strica Egona mrtvega sedeti v naslonjaču in teto Katarino na kolenih pred njegovimi nogami.

Ospnjena gleda v blede mrtvaški obraz in se ne upa stopiti bližje, ker jo je teta Katarina pogledovala s sovražnimi očmi. Tiho jeclja:

"Kaj se je zgodilo?"
Samo Stella ji pove, da so ravnokar našli signora mrtvega. Dagmar pritisne roke na srce in debele solze ji v tili, pa odkriti bolečini teko po licih.

"Pojdi v svojo sobo, ker si brezvestno odšla, tako da je moral naš ljubi oče sam umreti; tukaj te ne morem videti, brez potrebe si," jo zmerja signora Katarina.

Navzlic temu, da je Dagmar ta očitek zavel krivično, vendar nikar ne odgovori, samo še enkrat dolgo in žalostno pogleda mrtvega strica. Ubogi Egon, sam je bil ko ga je prehitela smrt. Oh — zakaj je šla od njega? Toda očitek tete Katarine je ni zadel — ni šla brezvestno od njega, temveč, ker ji je rekel, da hoče počivati. Sedaj je našel mir, za vedno. Oh, zakaj žaluje za njim? Tako mirno se mora sedaj odpočiti od skrbi in žalosti. Skoro mu zavida ta mir. Nekaj pa ve gotovo — v njem je izgubila edinega prijatelja, ki ga je imela v hiši. In v strahu ji je tudi takoj jasno, da bo po stricovi smrti tudi za njo prišla velika izprememba. Sedaj šele čuti, kako bo popolnoma brez doma. Toda ne slutiti, kaj ji je še bilo določeno, kaj ste teta Katarina in Elena o njej odločili.

31. POGlavJE.

Prišel je zdravnik in je dognal smrt Egonu Strasserja ter je napisal mrtvaški list. Vdovi je povedal, da je bila smrt nagla in brez bolečin in da je tako naglo ni pričakoval, temveč da je bilo kako razburjenje krivo njegove nagle smrti.

Signora Katarina je, kot navadno, zdravnika sprejela sama in mu pravi, da ste njena hči in nečakinja potrte vsled smrti in da z nikomur ne morete govoriti, kar se je zdravniku zdelo mnogo bolj razburljivo, kot pa miran zbranost vdove.

Egon Strasser je bil pokopan v grobnici markijev Consistelijev. Nikdo ga ni spremljal k zadnjemu počitku, kot njegova vdova, hči in nečakinja, službenici in najemnik. Signora Katarina je šla med Eleno in Dagmar v grobnico in Dagmar se čudi v svojem srcu, da se je signora Katarina težko naslanjala na njeno roko, medtem ko je šla Elena poleg nje. Takoj po pogrebu za signora Katarina pošlje Dagmar v njeno sobo. Nato se z duhovnikom govori nekaj besed, ki ji izrazi svoje sožalje, in signora Katarina pravi, kakež na Dagmar:

"Moje hčere ni mogoče potolažiti vsled smrti njenega očeta; bojim se, da bo še zbolela. Pridi, draga Dagmar, poljubi velečastitemu roko."

Zadnje besede pravi Eleni, ki stoji poleg nje. Signora Katarina se spomni, da bi mogel duhovnik Dagmar spoznati, ker je njo in Eleno pripravil za bismo. Toda k sreči za njene namere je bil duhovnik pred kratkim poklican v Rim in njegovi mladi naslednik ni poznal niti Dagmar, niti Elene. Zato se mu ne more zdeti nič čudnega, če je signora Katarina Eleno predstavila za svojo nečakinjo.

Ko duhovnik odide, prime signora Katarina Eleno za roko in stopi k najemniku, ki je ravno hotel oditi. Z nenavadno prijaznostjo ogovori starega moža.

(Dalje prihodnjik.)

Dežela sudetskik Nemcev

Ozemlje, ki ga mora Češko-slovaška po zaslugi svojih "zaveznikov" odstopiti Nemčiji, ni takšno, da bi se moglo njegovo prebivalstvo preživljati od poljskih pridelkov. Skala in gozd obvladujeta deželo. — Edino hmelj v okolici Zateca in Aša, sladkorna pesa v dolinah Labe in Ode, krompir in lan v gorskih krajih dajejo podlago za mogočne industrije. Z agrarno reformo so l. 1919. veleposest razdelili in gozdove obmejnih gorovij deloma poddržavili. Ti dobro negovani gozdovji sestojijo po dveh tretjinah iz iglavcev, ki dajejo izredno številnim žagam preobilico materiala.

Posebno bogata pa je sudetska dežela z zemeljskimi zakladi. Nekoč so tu pridobivali tudi dragocene kovine, a ležišča so se skoraj popolnoma izčrpala. Pač pa je železne in preteke. Tovarne za železne predmete, stroje in vozila dobimo, če odstejemo mogočne topilnice v Kladnu, predvsem v Plznu, Teplicah, Chomutovu, Moravski Ostravi in Freudenthalu. Manj je dobiti tukaj srebra, svinca, cinka in čina, nasprotno pa so bila zapadno-češka ležišča črnega premoga, pred vsem pri Plznu in Zatecu, ter ležišča rjavega premoga velikega pomena za vse češko-slovaško gospodarstvo in zlasti še za gospodarstvo nemške Češke. Revir okrog Duchova in Mosta je najvažnejši. Dragoce- ni radij pridobivajo v Jachimovu, češki les daje grafit, pri Karlovih Varih in Kadnju ter ob Labi je zemlja prebogata s kopalnicami, najvažnejšo sirovino za porcelan. Od Karlovih Varov skoraj do Plzja se vrstijo porcelanske tovarne druga za drugo. Združene so v velike koncernne in so po 90 odstotkih v rokah sudetskik Nemcev.

Ta številka je obenem majhna ilustracija k zlagani trditvi, da je češko-slovaška država sistematično odpravila sudetske Nemce od gospodarskega življenja. V bližini premo-govnikov so se naselile zlasti težke industrije, ob Labi pa kemična industrija, ki je imela svoje sedeže zlasti v Ustih in Teplicah-Sanovu.

Vsa ta dežela bi že samo po navedenih industrijah lahko veljala za eno najbolj delavnih v Evropi, toda tu so imele sedeže še neštete druge industrije. Tekstilno blago je spadalo n. pr. med najvažnejše izvozno blago. Spet majhna ilustracija: Od 3.6 milijona vreten za bombaževino in 120 tisoč tkalnih strojev, s katerimi je razpolagala Češko-slovaška, jih je bilo tri četrtine v rokah sudetskik Nemcev. To priznavajo Nemci sami. Veliki industrijski obrati so se razvijali še vedno večinoma iz domačih delavnic, ki jih je posebno dosti še vedno v obrobni gorovjih, kjer je dosti lesa in vode. V teh domačih delavnicah izdelujejo poleg raznih tekstilij in čipk zlasti še glasbila, rokavice, gumbe, kartonažne izdelke, igrače itd.

Nekoč je v češkem severovzhodu igrala glavno ulogo industrija platna, ki se je pa morala v zadnjih desetletjih čedalje bolj umikati bombažni industriji. Liberec je središče te industrije, kakor tudi industrije volne. Po vsej severni Češki naletimo tudi na industrijo svile, konoplje, in jute. Jablonce živi od lišpa, ki ga izdelujejo iz vseh mogočih tvoriv, zlasti pa iz stekla. Steklarska industrija je tod tako važna, da so govorili o "stekleni meji".

KMETJE RAZBILI AVTO, KI JE POVOZIL KMETA.

V Vrdniku blizu Rume v Sremu, so 29. septembra vaščani pili in veseljačili. Med veseljačenjem pa je 17 let stari Pavle Kovačević zunaj na dvorišču počakal pijanega krojaškega mojstra Pavla Davidoviča ter ga tako udaril po glavi, da je pijani krojač postal takoj nezavesten od udarca in ves krvav. Ko so pivski bratje v gostilni pogrešili Davidoviča so ga šli iskat, ter ga vanj enega našli na dvorišču. Treba ga je bilo takoj prepeljati v bolnišnico.

V svojo nesrečo pa je bil na veseljačenju tudi krojaški mojster Janoš Teleška, ki je imel s seboj celo svoj avto. Ta je takoj naložil ranjenega tovariša ter ga odpeljal v bolnišnico, kjer ga je rešil izročil. Počakal je še, da se je zdanilo, nakar se je odpeljal domov v Vrdnik. Med potjo pa je blizu vasi Jaska srečal kmeta in kmético. Dajal jima je znak, naj se umakneta. Ženska se je umaknila na desno, mož pa na levo. Ženska je klicala moža, naj pride na desno stran. Mož je ubogal, ko je bil avto že čisto blizu. Ko je kmet skočil čez cesto k ženi, ga je zgrabil avto in ga podrli. Krojač je bil planil iz avta in šel pogledat moža, da bi ga odpeljal v bolnišnico. Z grozo pa je videl, da je mož mrtev. Njegov avto ga je ubil.

Blizu tam je stal drug kmet, ki je gledal, kaj se godi. Ko je ta videl, da je njegov sovaščan mrtev, je z motiko v roki planil na krojača, kateri je moral peš pobegniti, da ga razjarjeni kmet ni ubil. V tem so prihiteli od vseh strani še drugi kmetje, ki so s poljskim oro-

ZGODOVINSKI ROMANI SVETOVNOZNANEGA POLJSKEGA ROMANOPISCA

Henrika Sienkiewicza

PO POSEBNI CENI

KRIŽARJI

I. in II. zvezek, broš. . . \$3.75

MALI VITEZ

Vežano \$3.25

POTOP

I. in II. zvezek, broš. . . \$3.50

QUO VADIS

I. in II. zvezek, broš. . . \$3.—

ZA KRUHOM

Broširano . . . 25c

Z OGNJEM IN MECEM

Mehko vezano \$2.—

(Poštino plačamo mi.)

Slovenic Publishing Company

216 W. 18th Street

New York

Občine dajejo rajše delo kot podporo

Ameriške občine od obali do obali rajše pomagajo nezaposlenim osebam s tem, da jim dajejo delo, kot direktno podporo.

Da je temu tako, je ugotovila nedavna vsenarodna ocena federalnega Works Programa, izvedena od enajstorie vsenarodnih organizacij, ki se interesirajo za socialno in meščansko napredovanje, kakršne so American Association of Planning Officials, American Public Welfare Association in United States Conference of Mayors.

Prejele so podrobna poročila iz več kot 8000 občin v 42. državah. Na vprašanje "Ali je pripomožno delo (work relief) boljše kot direktna podpora," odgovorilo se je "Da" iz vseh držav.

V splošnem poročilu iz držav poudarjajo, da treba dajati prednost delu, prvič z ozirom na nezaposlenost, ker ohranja njihovo izurjenost in vzdržuje njihov ponos, in drugič oziroma

na občine same, ker direktna podpora ne prinaša nikakor korist, dočim program dela ima za posledico stalne izboljšave in izdatne potrebe v zameno za potrošeni denar. Večji del občin ne bi bil mogel za mnogo let uživati takih izboljšav in potreb brez federalne pomoči. Nekatere občine so poročale, da jim je "work program" prinesel dobrote, kakršnih ne bi si bile mogle privoščiti za prihodnjih dvajset ali trideset let.

Idaho daje v svojem poročilu prav tipičen odgovor: "Odlučno dajemo prednost delu kot načinu reliefa pred podporo."

Odgovor iz Californije na ocenilni odbor odseva še bolj splošno stališče napram temu vlevažnemu vprašanju. "O nikakr drugi strani nezaposlenostnega problema" trdi californijsko poročilo, "se menja tako izrecno ne strinjajo kot o relativni vrednosti obeh načinov oskrbovanja revnih nezaposlecev, pripomožnega dela oziroma direktne podpore. V pretežni večini občin je izkušnja zadnjih petih let, kakor izvira iz občinskih poročil, dokazala odlično superiornost pripomožnega dela toliko za občine kolikor za nezaposlenost." "Splošno odobravanje fede-

VSE PARNIKE

in LINIJE ki so važne za Slovence za stopa:

SLOVENIC PUBL. CO. YUGOSLAV TRAVEL DEPT. 216 W. 18th St., New York, N. Y.

KRETANJE PARNIKOV SHIPPING NEWS

- 19. oktobra: Queen Mary v Cherbourg
- 20. oktobra: Europa v Bremen
- 22. oktobra: Champlain v Havre, Conte di Savola v Genoa
- 26. oktobra: Aquitania v Cherbourg
- 28. oktobra: Ile de France v Havre
- 29. oktobra: Bremen v Bremen, Rex v Genoa, Veendam v Boulogne

ralnega delovnega programa s strani zastopnikov občin in counties severne Californije" poročilo dodaje "je posebno pomembno, kajti obelodanja soglasno stališče napram nezaposlenostnemu vprašanju brez ozira na stranske in krajevne interese."

To pa je mnenje onih, katerih položaj je najbližji delu, ki ga nezaposleni opravljajo pod Works Progress Administration.

Poročila o superiornosti pripomožnega dela kot sredstva, da se ohrani sposobnost nezaposlecev za zopetni povratek v privatne zaposlitve, so prinesla na dan še drugo nadaljno dejstvo. Mnoga so poudarjala, da na ocenjevaltje WPA dela je napravila globok vtis čoklščina, da isto ni le delo delavcem priložnost za vporabo one izurjenosti, ki so jo že imeli, marveč da je WPA delo v mnogih slučajih povečalo njihovo izurjenost, jim dalo novo izurjenost in jih na tak način spravilo na pot k boljšim službam, ki jih poprej ne bi bili mogli opravljati.

Velika večina onih, ki so bili na delu ocene, je poročala, da kakovost rokodelstva na WPA projektih je presenetljivo dobra pod danimi okolnostmi. Poročila poudarjajo, da v mnogih slučajih dovršeni projekti so bili enako dobri kot slično delo, izvršeno pod kontraktom ali po privatni industriji.

V splošnem so bila mnenja edina, da je WPA delo ohranilo sposobno za zaposlitev veliko zalogo delavnih moči, iz katere industrija more črpati in črpa od dne do dne.

V stoterih slovenskih domovih boste našli to knjigo umetniških slik. Naročite jo že vi.

"Naši Kraji"

Slike so iz vseh delov Slovenije in vemo, da boste zadovoljni.

Zbirka 87 fotografij v bakrotisku na dobrem papirju vas stane —

\$1.

KNJIGARNA "GLAS NARODA"

Bohinjsko jezero

216 WEST 18th STREET, NEW YORK

